

Tutkimusympäristöt vahvistamassa tutkimusyhteistyötä

22.6.2023

Ammattikorkeakoulujen ylläpitämät tutkimusympäristöt sekä erilaiset testaus-, pilotointi ja kokeiluympäristöt ovat keskeisessä roolissa alueiden kehittymisen kannalta. Ne tarjoavat myös korkeakoulujen opiskelijoille mahdollisuuden tutustua teoriapohjan ohella käytännön kokeilujen toteuttamiseen. Tutkimusympäristöt toimivat keskeisinä alustoina korkeakoulujen sekä yritysten tutkimus-, kehitys- ja innovaatio (TKI) yhteistyössä. TKI-toiminnan laadun ja vaikuttavuuden kasvu kuitenkin edellyttää julkisen ja yksityisen sektorin tiiviin yhteistyön ohella toimivia ja korkeatasoisia sekä mahdollisimman avoimesti käytettävissä olevia tutkimusympäristöjä.

Tutkimusympäristöjen kehittäminen vaatii resursseja sekä rahoitusta ja lopulta toimiva ympäristö voi olla jopa usean vuoden pituisen kehitysprosessin tulos. Käytännössä tehokkaasti toimiva ympäristö tarvitsee tuekseen jatkuvasti kehittyvää osaamista ja asiantuntijuutta. Myös laitekantaa täytyy uusia säännöllisin väliajoin, jotta ympäristö vastaa eri osapuolten tarpeita.

Parhaillaan Työ- ja elinkeinoministeriön valmistelemassa TK-rahoituslaissa sekä monivuotisessa TKI-suunnitelmassa pohditaan, miten yritysten (erityisesti pk-yritysten) tutkimusyhteistyön volyymia voitaisiin nostaa. Tulevaisuudessa myös kansallisten tutkimusympäristöjen rahoitusta tulisi lisätä ja kohdentaa uuden laiseen yhteistyöhön. Tähän tarvitaan kuitenkin luovia ratkaisuja. Voisivatko ammattikorkeakoulujen tutkimusympäristöt vastata tähän haasteeseen?

Digital Business Lab on yksi SeAMKin tutkimusympäristöistä (Kuva: Seliina Päällysaho).

Uusia ideoita kehittämistyöpajasta

Laureassa toukokuun alussa pidettyjen AMK-päivien yhteydessä järjestettiin kehittämistyöpaja, jossa eri ammattikorkeakoulujen asiantuntijat pohtivat, miten tutkimusympäristöjen tehokkaampaa hyödyntämistä voitaisiin parantaa myös yritysten näkökulmasta. Aikaisemmin on jo tunnistettu, että edes lähialueen yrityksillä ei ole välttämättä tarpeeksi tietoa oman korkeakoulunsa tarjoamista mahdollisuuksista tutkimustoiminnan näkökulmasta. Toisaalta taas ammattikorkeakouluilla ei ole aina valmiuksia tai osaamista mahdollistaa yrityksille tutkimusympäristöjensä hyödyntäminen riittävän tasalaatuisesti ja nopealla aikataululla.

Työpajassa kerättyjen tulosten perusteella nähdään selkeästi, että tarvittava tieto tutkimusympäristöjen tarjoamista mahdollisuuksista ei ole levinnyt välttämättä tarpeeksi laajalle. Ammattikorkeakoulut ovat kuvanneet omia ympäristöjään kansalliseen tiedejatutkimus.fi-palveluun, mutta tiedot eivät ole sieltä helposti löydettävissä. Voidaan myös pohtia, palvelevatko palvelussa esillä olevat tiedot edes yrityksiä oikealla tavoin. Lisäksi tulee huomioida, että välttämättä pelkät laitteet ja laitteistot eivät ole yksin käytettävissä, vaan käytön edellytyksenä saattaa olla ammattikorkeakoululta palveluiden ja osaamisen ostaminen

Haasteena koettiin lisäksi se, että ympäristöjen tuottamat palvelut eivät ole aina kuvattuina tarpeeksi selkeästi. Esimerkiksi hinnastot eivät ole esillä tai asiakas ei niitä saa nopealla aikataululla edes tiedusteltaessa. Selkeitä palvelukonsepteja ei ole myöskään mietitty etukäteen. Usein myös palvelut ja niiden tuottaminen jäävät ammattikorkeakouluissa harvojen harteille. Toki TKI-henkilöstön ajanhallinta ja työaikasuunnitelmat eivät aina mahdollista sitä, että toimeksianto voitaisiin ottaa yritysten toivomassa aikataulussa ammattikorkeakoulussa vastaan. Suunnitelmallisuutta on mahdollista lisätä, mutta esimerkiksi kesäaikaan kohdistuvat pitkät loma-ajat aiheuttavat väistämättömän haasteen.

Miten varmistetaan ympäristöjen jatkuvuus?

Usein tutkimusympäristöt on rakennettu osittaisen hankerahoituksen avulla. Rahoittajina ovat voineet toimia esimerkiksi aluekehittämisrahastot, Suomen Akatemia, Business Finland tai EU. Rahoittajat voivat asettaa myös omia ehtojaan tutkimusympäristön käytölle ja toiminnalle. Siksi haasteeksi koetaan se, että miten toiminta saadaan pyörimään hankerahoituksen päätyttyä. Voitaisiinko tällöin ottaa yritykset entistä tiiviimmin mukaan tutkimusympäristön toimintaan? Ympäristöt voitaisiin ajaa esimerkiksi entistä yhteiskäyttöisemmiksi ja sen pohjalta ottaa yritykset mukaan rahoittamaan konkreettista toimintaa.

Iso osa ympäristön jatkokäytöstä riippuu myös siitä, miten ympäristö on alun perin rakennettu. Onko laitekannan suunnittelun pohjana käytetty yritysten toivomuksia vai onko ympäristö perustettu lähinnä ammattikorkeakoulun omien tarpeiden pohjalta? Tämä koskee myös ympäristön kehittämistä ja uudistamista. Siksi yhteistyötä voisi olla hyvä tehdä myös oman alueen veturiyritysten kanssa ja pohtia mahdollisia tulevaisuuden tarpeita myös elinkenoelämän toiveita kuunnellen.

Työpajassa käyty keskustelu nosti kuitenkin selkeästi esiin, että korkeakoulujen tutkimusympäristöt ovat monella tapaa tärkeitä, mutta niiden kehittämiseen ja palvelutarjontaan tulee edelleen kiinnittää paljon huomiota. Esimerkiksi tutkimusympäristöjen muutos selvemmin osaksi korkeakoulujen ja yritysten oppimisympäristöjä voisi osaltaan tukea ympäristöjen toiminnan jatkuvuutta. Ympäristöjen käyttö osana tutkintoon johtavaa koulutusta ja täydennyskoulutusta takaa myös opiskelijoiden ja työelämän osaamisen yhteiskehittämisen. Tutkimusympäristöt osana avoimia oppimisympäristöjä voi tarjota mahdollisuuden uudenlaiselle oppimiselle ja kiinnittää yrityksiä vahvempaan yhteistyöhön.

Tämä artikkeli on kirjoitettu osana Seinäjoen ammattikorkeakoulussa käynnissä olevaa TKI-kumppanuusmallilla enemmän ja vaikuttavampaa TKI-toimintaa Etelä-Pohjanmaalle -hanketta, joka on Euroopan unionin osarahoittama.
Seliina Päällysaho
tutkimuspäällikkö
SeAMK

Anne Kärki
yliopettaja
SAMK

Minna Marjamaa
tietoasiantuntija

Laurea

Maija Merimaa
suunnittelija
Laurea